

EVANGELIKUS

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
 félévre 3 „ — „
 negyedévre . . . 1 „ 50 „
 Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
 egyszer közölve 7 kr.,
 többször közölve 5 kr.
 Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Segítsetek. — Nt. Ritter István esperes úr megnyitó beszéde. — A nemzetiségi kérdés magyarhoni ev. egyházunkban. (Guggenberger János). — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Segítsetek!

Liptó-szt-miklósi virágzó ev. gyülekezetünket jul. 13-án lángtenger nyelte el. Elpusztult, nincs többé. Népe, 1500 ház lakója hajléktalan, koldus. — Temploma, paplaka, iskolái romhalmaz.

Papja, tanítói csak meztelen életökkel menekültek. — Nincs hova lehajtsák fejüket, nincs betevő falatjuk.

Testvérek! testvéretek sír, könnyörgő: segítsetek! Kér Krisztus, megváltónk szent nevében: ne hagyjátok megsemmisülni, ne engedjétek, hogy a pásztorral együtt véginségre jutott nyáj elszéledjen. — A sírnál megszűnik minden keserűség, minden torzszalkodás. Itt nem sír, itt temető felett állunk; népünk evang. gyülekezetünk jólétének, talán létének temetője felett. — Ti kik irgalmat vártok, legyetek irgalmasak! A csapásra támadt részvét kitarja az elzárt szívet, hogy kiket az élet küzdelme elvált, a fájdalom és vigasz egybefolyó könnyüi s tettei összeforrasszanak.

Ti hirdetői a szeretet evangéliomának; ti élvezői a krisztusi szeretet áldásainak; ti, kik az Ur jóvoltából arattok, nézzetek oda: ott hol az oltár állott, az Urnak házában és szolgáinak szerény hajlékai-ban, pusztulás uralkodik; hol családi boldogság és béke honolt, fájdalom és kétségbeesés dul; hol örömh hang zengett az imádkozó s énekes ajkakon, szívszakgató jajj kél az összetört szív kinjain.

Szűnjék általunk siralma!

Evangelikus magyar Sionunk! nem tudnád megmenteni egy gyermekedet?

Mond ki, mond az ígét: akarom és tudni fogod.

Csak fölöslegéből adjon mindenki; adjon annyit, mennyit bir; az özvegy fillérje és kedves az Urnak.

Oh mondjátok! mondja minden pap, tanító, egyháztag: a szentmiklósi egyház nem halt meg, csak hamusírjában aluszik!

Feltámad! bizonyára feltámad.

Nt. Ritter István esperes úr megnyitó beszéde.

„Nagytekintetű és tisztelendő urak!

Mélyen tisztelt gyűlés!

Minden jóra való gazda. ha tisztének meg akar felelni, nem bizza magát sem a fatalista megnyugvásával, sem az optimista könnyűvérűségével a végzetszerű sors játékára, mely mint a nagy költő mondja, „játszva emel, s mosolyogva ver le“, hanem igenis a reá bízott érdekek iránt vállalt komoly kötelességei és felelőssége érzetében időnkint komolyan beszámol, és beszámoltat magának. Szemlét tartván az ő háza és gazdasága érdekkörébe eső jelenségeken, a míg egyrészt, a hol javulást és előhaladást tapasztal, az ő törekvése sikerében való örvendezéssel, hálaadó szívet emel a minden ke-

gyelem urához, a ki a „késői és korai esőket megadta“ és a törekvő munkást az ő javainak birásában megörvendeztette; másrészt új munkakedvre serken, hogy elért kedvező eredményeket magának továbbra is biztosítsa, a tapasztalt hiányokat javítsa, a sikert fenyegető nehézségeket leküzdje, az ő házán függő nehéz veszélyeket pedig magáról elhárítani törekedjék.

És íme t. Gyűlés! ezen előadott példa világitásban akartam én felmutatni a magyarhoni egyházi és iskolai autonomiánk szervezete értelmében, a mi egyházunk dolgaiban azok elintézésére nézve a gazda szerepére hivatott egyházmegyei gyűléseinket, ezeknek úgy jogkörére, állásukra, mint egyszersmind feladatukra,

felelősségükre és kötelességükre nézve. Valamint egyáltalában minden jogcímre nézve az érem tulsó lapja mindenkor a kötelességet, a munkát és a szolgálattelvést mutatja, úgy a mi egyházunk is, mikor vallásunk szelleméből folyólag autonómiaja szerint a maga ügyei elintézésére való jogát a maga kezében tartja és ezen jogát képviselőleg szervezett gyűléseire ruházta, ugyanazzal a maga „háza és gazdasága“ iránt való kötelességeit a közgyűlés kezébe tette le, mely szerint most már nem csupa hatalmi állás a közgyűlés állása a megbízó gyűlekezetek irányában, hanem sokkal inkább szolgálati állás az ő ügyeikre nézve; nem merő joggyakorlat, hanem egyszersmind kötelességteljesítés; nem pusztán ünneplés, hanem a gazda felelősségének és beszámolásának komoly órái azon célra való komoly törekvésre nézve, hogy az ő házában mindenek „ékesen és jó renddel legyenek“.

Ily szempontból üdvözlöm én a mi egyházmegyénk nagytekintélyű és tisztelendő képviselőiben összegyűlekezett jelen gyűlésünket, és midőn szerencsém van az egyházmegye igen nagybecsült bizalmából reám ruházott tisztem szerint egyházmegyénk érdekköréhez tartozó legkiválóbb mozzanatokat egy pontba összefoglalva, jelentésemben a mélyen tiszt. gyűlés elé terjeszteni, magam iránt a gyűlés kegyes elnézését, nagyérdekű közügyeink iránt pedig becses figyelmét és hozzászólását kérem.

Legelőször is kiemelőleg említem fel jelentésemben azon tényeket, melyek magas érdekűknél és messzeható jelentőségűknél fogva ezen évet egyházunkra nézve majdnem korszakalkotónak jelölik, és melyek megemlézése egyházmegyénk évkönyveiből sem maradhat ki. Mint ilyent felemlítem, hogy

1. a jelen 1883-ik év Luther Márton születésének négyszázados évfordulója, tehát azon nagy alkotású férfúnak emlékét újítja meg, ki a mellett, hogy legközelebb a mienk, — a protestantismus-é, és különösen a mi egyházunké, egyszersmind a történeté, és az emberiségé is, és kinek nevéhez és kezdeményezéséhez van kötve azon mélyreható szellemi forrongás és megújulás, mely négy évszázad óta az emberiség legdrágább közkinccseiért, az evangelium, a lelki szabadság, az emberi művelődés harczeit küzdötte, a mely küzdelmek — ha rámutatunk a reformációnak az emberiség kulturái, humanizálási és közművelődési céljai iránt tett szolgálataira — bátran kimondhatjuk, hogy a történet ítélőszéke előtt már igazolva vannak. És azért — akár a historikusnak magaslatáról ítéljük meg Luther Márton kimagasló alakját, ki bátor kezdeményezésével és mélyreható művével korszakalkotó volt, — akár mint protestánsok atyáink vallása és egyháza iránt, annak küzdelmes multja és sok áldásai miatt való hálás és kegyeletes ragaszkodásunkból induljunk ki, akár mint magyar hazafiak, méltányoljuk a reformációt, mely hazánk közléte kifejtésére és állami megalakulására nézve oly nyomós befolyással bírt és bír, mindezen tekintetek iránt indokolva van, hogy egyházmegyénk is csatlakozva az ez irányban megindult mozgalomhoz, a főtisztelendő egyházkerülethez indítványt tegyen, hogy Luther Márton emléke, születésének négyszázados évfordulója egész magyarhoni egyházunk hozzájárulásával megünnepeltessék.

2. Mint közérdekénél és nagyjelentőségénél fogva kimagasló tényként második helyen említem ez évszakraól br. Prónay Dezső ő mlg. egyetemes felügyelővé lett megválasztását, és felügyelői méltóságába f. é. május-hó 23-án történt ünnepélyes beiktatását. Csak az imént gördült le előttünk azon esemény, mely az ebben rejlett nagy érdekekénél a hazai közfigyelmet is oly nagy mértékben a mi egyházunkra és annak döntő elhatározására vonta; és ha már most tárgyilagosan tekintünk vissza arra, annak minden phasisaiban, mozgató rugóiban, lefolyásában, eredményében találunk valami vigasztalót egyházunkra nézve. Mert ha való — a mint feltehető — hogy ezen választási mozgalmakban egyszersmind az ellentétes politikai, nemzetiségi mozgalmak is harcban állottak egymással, mely vigasztaló mégis, hogy azok ily mérsékelttel nyilatkoztak, úgy, hogy ez iránt táplált aggodalmaink, melyek szerint az egyháztól idegen, ezen nyelvi és nemzetiségi ellentétek miatt magyarhoni egyházunk egységét féltettük, majdnem csak rémlátásnak bizonyultak. Bizonyossá lett ugyanis, hogy nyelvi ellentéteink mellett — még egyek vagyunk, még mindig ősi közös anyaegyházunk szeretetében és a hitnek egységében. Vagy ha tekintjük továbbá egyházunknak ezen választásban adott nyilatkozatát, mely szerint egyházunk közszelleme oly hangosan nyilatkozott azon egyházpolitikai és hazafias program mellett, melyet ez idő szerint br. Prónay Dezső ő mlg. különösen a magyarhoni protestantismus alkotmányos jogai védelme iránt tanusított állásfoglalása által képvisel; vagy ha tekintjük azon emelkedett hangú ünnepélyességet, melylyel egyetemes egyházunk az ezen választásban nyilatkozó eszméit az ő választottjában felügyelői székébe ültette; — vagy ha tekintjük azon nagy várakozásokat, melyeket úgy egyházunk mint hazánk közös érdekei iránt való jó szolgálatokra nézve, ezen hazafias lelkiületű és egyházához buzgón ragaszkodó férfiú nevéhez kötünk, mind ezen irányokban azt jegyezhetjük ez évről évkönyvünkbe, hogy br. Prónay Dezső ő mlg. felügyelővé lett megválasztása, és annak ünnepélyes beiktatása egyházunknak igen nagy fontosságú, kiváló figyelemre méltó, nagy horderejű ténye.

3. Végre — midőn ezen évről a kiválóbb érdekű eseményeket akarom felsorolni, lehetlen hallgatással mellőznöm azok legfontosabbikát, — az evang. egyházunkra nézve bizonyára korszakot jelző tény, mely szerint ugyanis az államnak a középiskolák iránt már évek óta fennforgó kérdése, mely egyházunkra kétségen kívül az egyház és államközi kérdés súlyával bírt, törvényhozóilag az 1883. XXX. törvénycikkkel meg lett oldva. Kétséget nem szenved, hogy az állam részéről eléggé indokolva volt, hogy a középiskolák coordinációjának kérdése, mely az állam részére is nagy érdeket involvál, még évek előtt, a nagyemlékü Eötvös minster kezdeményezésével, a napirendre hozatott, és azon oly kitarással fenntartott; és pedig indokolva volt úgy az 1791. XXVI. t.-cz. 5. §-a értelmében, mint az állam felügyeleti jogában, melyet a protestáns egyházak mindenkor tiszteletben tartottak ugyan, de melyet a gyakorlati alkalmazás

tekintetéből, nemcsak az állam, hanem egyházunk tanügye érdekében is törvényhozásilag szükségképen explanálni és körvonalozni kellett. De másrésről tagadhatlan az is, hogy azon ellenhatás, melyet a mi egyházunk ezen kérdés tárgyalása alatt mindenkor kifejtett, ép oly mértékben indokolva volt; — és pedig indokolva volt nemcsak evang. egyházunknak iskolai autonómiáját örök időkre garantáló országos törvényekben, és nemzetközi erővel bíró békekötésekben; nemcsak az evang. felekezteknek, mint kiválólággal tanító egyházaknak azon sajátos vallásos felfogásában, mely szerint ezek iskoláikat mindenkor az ő testükkal összeforrott alkatrészeknek tekintvén, azok a mi nevelési principiumaink hatásának megszibbasztása és lekötése nélkül az egyház testéből kiszakaszthatók nem volnának. Indokolva volt továbbá ezen ellenhatás nemcsak az evang. egyházaknak történeti multjában, mely a tanítás terén kivivott érdemeivel kétségen kívül tanúságot tesz, hogy magyar hazánknak azon bizalmát, hogy egyházunknak az ő kulturai ügyei vezetésére nézve szabad kezét adott, megbánni soha oka nem volt, tekintettel arra, hogy egyházunk a közművelődés érdekeiből nagy áldozatokkal fenntartott iskoláival nemcsak felekezeti érdekeinek kívánt szolgálni, hanem az államnak is a kultura érdekeiben el nem vitatható hasznos szolgálatot teljesített; hanem magyarázható volt egyházunk részéről ezen kérdésben az animozitásig fokozódott élénk ellenhatás legkivált az intéző ministerium e tárgyban hozott váltakozó törvényjavaslataiból, melyek az állami felügyelet érdekén és szükségén túlterjeszkedő oly célokat látszottak contemplálni, mely célok törvényes érvényre juttatásuk esetén, a mellett, hogy az egyháznak az ő iskolái iránt közvetlen érdeklődésén alapuló iskolai autonómiáját spontán és önkéntes működésében megszibbasztják, sem a tanügy, sem az állam, sem az egyház érdekeiben fekvőknek nem mutatkoztak.

Már most visszatérve az 1883. évi XXX. immár szentesített törvényekre, midőn egyrésről örömet elismerjük, hogy ebben a törvényjavaslat igen sok fájó, kemény pontjai a tárgyalások surlódása által élüket vesztették, és kimondjuk, hogy evang. egyházunknak ezen szabályozás után is tanügye iránt ereje és buzgó hozzájárulása kifejtésére nézve elég tér jutott, mely tért egyházunk mindenkor hazafias érzelmei szerint, hazánk közszükségei érzetéből folyt és becikkelyezett törvényes intézkedések tiszteletben tartásával, autonómiánk megőrzése mellett a tanügynek teendő közreható hasznos szolgálataival ezentúlra is elfoglalni és kihasználni óhajtja, — de másrésről mégis véleményem szerint nem szabad elhallgatnunk, különös tekintettel bonyhádi gymnasiumunkra, nehéz aggodalmunkat, hogy a középiskolai törvény némely intézkedésénél fogva, melyek ugyanis szegénységünkre elviselhetlen terheket vetnek, — midőn amúgy is iskolái célokra megbirhatatlanul terhelt gyülekezeteink segítségét még fokozva igénybe vennünk nem szabad, egyházunk nevelési és tanítási ügyére nézve fenyegető veszélyt képez.

És ez irányban indokolva van, hogy egyházmegyénk ezen aggodalmának kifejezést adva feliratot intéz a főtisztelendő egyházkerülethez, melyben egyházunk közszükségeiben fennálló intézetünknek a törvényből követ-

kezett veszélyes és szorongatott állapotát ecsetelve a főt. superintendenciát kérné meg, hogy egyházmegyénket ezen nehézsége legyőzésére irányzott törekvéseiben úgy tanácsával, mint hathatós pártfogásával támogatni és nagybefolyású állásánál fogva ezen közszükséget pótló intézetünket fenyegetett helyzetében megvédeni méltóztassék.

A nemzetiségi kérdés magyarhoni ev. egyházunkban.

II. Magyarosítás és magyarosodás.

„A magyarosítás kényszere nem épen alkalmas eszköz a magyar nyelv megkedveltetésére.“ Ezt írja „nyilt válaszában“ Leska főesperes úr. Ezen mondatát én szóról szóra aláírom. De szükségesnek tartom, hogy ezt az állítólagos kényszert kissé közelebbről megvilágítsuk.

A milyen polyglott hazánk, olyan polyglott magyarhoni ev. egyházunk is. A dolog természetében rejlik, hogy polyglott országban a politikailag uralkodó nemzetiség az ő nyelvének fölényt iparkodik szerezni a többi nyelvek fölétt, sőt minél jobban erősbül, annál határozottabb törekvése a többi nemzetiségeket nyelvi tekintetben magába olvasztani, hogy legyen egy ország, egy fejedelem és egy nyelv. De ép oly természetes, hogy ilyen törekvással szemben a nem uralkodó nemzetiségek állást foglalnak és kész a nemzetiségi kérdés és harcz. Így van ez nálunk is és miután egy és ugyanazon egyént kétfelé választani nem lehet, hogy imigyen érez mint honpolgár, amugy meg mint egyháztag, igen természetes, hogy a nemzetiségi kérdés és mozgalom a politikai térről hamar átcsap az egyházi térre is. Az ilyen mozgalmak mindenkor három táborra osztják az embereket. Az egyik táborba sorakoznak a chauvinisták, az erőszakoskodók, kik az ilyen átalakulást brevi manu akként szeretnék létrehozni, hogy: ma legfekszel pl. mint tót vagy német, és holnap felkelsz mint olyan tősgyökeres magyar, ki nem is tudja már, hogy édes anyja tót vagy német nyelven tanította-e az imádságra. A másik táborba sorakoznak az ellenlábások, kik azt vallják: „az én nemzetiségem mindenké előtt“, „az én nyelvem jogából egy jottát sem engedek“, és minél hangosabb a túlsó oldalon a követelés, annál erősebb részükről az ellentállás. A harmadik táborba sorakoznak a higgadt emberek, kiknek a „haza és egyház mindenké előtt“, kik nem tartják magukat a világ központjának, melyből minden kérdés tekintendő és megítélendő, hanem nézik mindenké előtt a közjót és közös anyát: a hazát, s szellemi anyjukat: az egyházat, és minden kérdést ennek szempontjából ítélnék meg, de az eszközök megválasztásában úgy tartják: **igazságosság** minden körülmények között.

Öszintén megvallom, én ez utóbbi táborba sorakoztam. Én igaz szívből óhajtom, hogy hazám legyen egy erős tömör egészszé, mely a világ sorában számot tegyen és teljességgel nem irtódom azon gondolatától, hogy Magyarország minden ízében magyar legyen, de erős meggyőződéssem, hogy azon cél az erőszak soha sem fogja elérni, sőt többet mondok, az erőszak gyűlöletessé fogja tenni magát a cél is. Ezért én teljes-

séggel nem helyeslem, hogy megtámadjanak mindenkit, kinek nincs magyar hangzású neve (a Klein-ból nem farag jó hazafit a „Kis“), ki másként is tud beszélni mint csak magyarul; ki más újságot és könyvet is olvas mint csak magyarul; más prédikációt is hallgat, mint csak magyarul és más zenét is szépnek talál a cigányzene mellett. Az ilyen chauvinistákkal, kik az embert ezért úton-útfélén megtámadják, mai napság igen gyakran találkozunk. De az ő lármájuk engem soha meg nem győz, sem meggyőződésemből ki nem forgat. Az én válaszom mindenkor készen van. Magyarosodnunk igen is kell, de a magyarosításról tegyünk le. Egyik nemzetiséget a másikba beleolvasztani, igen ezt látta már a világ; de csak ott, hol az a beolvasztó nemzeti-ség képes volt absorbeálni, az az erősebb volt számban, intelligenciában, munkában s vagyonságban. A mai időben a magyar nemzetiség erre még csak kevés helyen képes. Tessék azt mindenütt azzá nevelni. És ha daczára ennek nem osztom azok nézetét, kik azt mondják: épen ezért neveléses az egész magyarosodási mozgalom, hanem mégis azt mondom, hogy igenis magyarosodnunk kell, mondom azt azért, mert úgy vagyok meggyőződve, hogy önálló állam ez országban csak egy lehetséges: a magyar. Valósuljon akár a pánszlávok, akár a pángermánok álma, biztosra vehetik, hogy ez országból sem önálló szláv sem önálló német állam soha nem lesz, hanem lesz legfőlebb mint Lengyelországból orosz koncz, meg német koncz. Akarjuk mi azt? Azt mondom, ki szereti hazáját: soha! Ezért mondom, igenis magyarosodjunk. Postulátum ez a politikai téren, postulátum ez az egyházi téren is.

De hát hogy képzelem én azt magamnak? Felelettemel már most tisztán az egyházi téren fogok maradni. Egyrészt azt mondom: felülről adják meg a nemzetiségnek mi a nemzetiségé, de határozottan követeljük az állam számára a mi az állam-é; alulról meg magunk részéről, kikre a nép hallgat s kik a nép természetes vezérei vagyunk, teljesítsük hazafiúi kötelességünket s tudjuk hazánkat és annak érdekeit felé helyezni saját nemzetiségünknek. Hatáskörünk az egyház és iskola, földi kis paradicsomunk pedig családunk. Mind a három téren legyünk apostolai a hazai eszmének.

Hogy gyülekezeteinkben, melyek tótok vagy németek, egyszerre elkezdjünk magyarul szónokolni, mondván híveinknek: tessék magyarul megtanulni, akkor érteni fogjátok! (hallottam én már ilyen követeléseket is), ez — hogy is mondjam csak — valóságos botrány volna. Iskoláinkban tegyünk tán úgy, mint hajdanában a latin nyelvvel tettek és a legdurvább erőszakkal szorítsuk onnét ki a gyermek anyanyelvét?! Már ilyenből nem kérnek; mert az iskolának legelső feladata az, hogy abban vallásos és értelmes embereket neveljünk, pedig az sehol sincs megírva, hogy vallástalan és tudatlan ember mind az, ki nem tiszta magyar. De igenis tanítsák ott a magyar nyelvet is, még pedig nem csak azért, mert ezt országos törvény parancsolja (ilyen kényszermunkának úgy sincs áldásos eredménye), hanem azért, mert a magyar hazának gyermekei vagyunk, s a ki azt szeretettel nem teszi, az mondhatja nekem százszor: én szeretem hazámat, mindig szemébe mondom,

hogy: nem igaz, és tanítsuk végre azért, mert ezzel gyermekeinknek oly kincset adunk, melyért minket még sirunkban is áldani fognak. E téren nem ismerem el azon reservatio jogosultságát, hogy: tanuljuk és tanítjuk a magyar nyelvet, ha szükséges. Az ilyen clausula nem egyéb — lolábnál.

Fontos kérdés az anyakönyvek kérdése is. Igaz, régi törvényünk van arra, hogy az anyakönyvek magyar nyelven vezetendők, de végre van-e a törvény mindenütt hajtva? E kérdésben az államnak nem szabadna engednie egyik felekezettel szemben sem!

Esperességi, kerületi, egyetemes gyűléseink nyelvére nézve igen sokan vannak, kik ebben a magyar nyelvnek adnak elsőbbséget, de viszont vannak sokan, kik e téren a vegyes nyelvet követelik. Én megvallom a magyar nyelv mellett vagyok, mert annak, ki otthon népével nem magyar nyelven érintkezik, ez a nyilvános tér is jó iskola azon nyelv gyakorlásában, melyet mívelt magyar honpolgárnak feltétlenül birnia kell. De az erőszakot e téren sem tudom helyeselni. Én pl. a mult évi egyetemes gyűlésen boldogult Krizsánt szándékolt tót előadásában nem zavartam volna, mert ahhoz kétségkívül joga volt s igaz, hogy nem értettem volna belőle egy szót sem, de alig merném állítani, hogy az ő beszédje — értelem nélküli beszéd lett volna.

Végre pedig még csak egyet. A magyar nyelvnel még sokkal fontosabb a magyar érzelem, a magyarul érző szív. Ebbe belátnunk nem lehet, de ismerető jeleként egyet merek állítani. A mívelt magyar ember megtanulja a magyar nyelvet — tán saját érdekéből — azt megengedem, de az a mívelt magyar ember, ki hazáját szereti, átlántálja e nyelvet családja körébe is s gondoskodik arról, hogy gyermekei a magyar nyelvvel korán magukba szívják a magyar szellemet is. Én ismerek községeket, melyekben a gyermekek már az utcán három nyelvet beszélnek. Micsoda papi vagy tanítói család az Magyarországon, melyben az egy anyai nyelv köré chinai falat vonnak?

De legyen ezúttal elég. Szóljunk a kérdéshez, tán megértjük egymást.

Guggenberger János.

— **Az érvényben levő középiskolai tantervnek a középiskolai törvényvel való kiegyeztetése végett s egy-szersmind ugyanazon tanterv ellen felmerült panaszoknak megszüntetése céljából Trefort minister úr egy bizottságot hívott össze, mely július hó 13. s 14. napjain tartotta üléseit Budapesten, s következő megállapodásra jutott: 1. A vallás nemcsak az első három, hanem valamennyi osztályban hetenkint 2 órában tanítandó. Egyhangúlag e tantárgyra, mint a vallásos-erkölcsi nevelés előmozdításának legfőbb tényezőjére, nagy súlyt fektettek a bizottság tagjai. — 2. A klasszikai főleg a hellen nyelv tanításában elért eredmény csekély volta komolyan fontolóra vétetett. A ki nem elégtő eredmény okát: a klasszikai nyelvészet tanárainak hiányos előképzésében, az érettségi vizsgára készülőeknek e tantárgy alól való gyakori felmentésében s a tankönyvek és taneszközök gyarló voltában találták. Miután a középiskolai törvény nem enged többé felmentést a kötelezett tantárgyaktól, kívánatos, hogy a hellen nyelv tanáiraival szemben magasabb igényekkel**

lépjen fel a képesítő vizsgálat; minister úr pedig kijelentette, hogy az ezen tárgy iránt még mindig mutatkozó ellenszenv eloszlátására, és ezen tantárgy hasznosságára és szükségességére voltának kiténtetése végett célra vezetőleg kíván intézkedni pl. a régi Hellasról egy díszművet óhajtana kiadni. 3. A modern — főleg a francia és német nyelvek tanítására nagyobb heti óraszám s alkalmas segédeszközök pl. olcsó szótárak kiadása kívánatos. — 4. Magyarország történelme az alsóbb osztályokba is beviendő s ott is rendszeresen tárgyalandó. — 5. A matematikai tanítást illetőleg, a törvény a szabadkézi rajzot kötelező tantárgyul nem ismervén, ezen órák elhagyásával a matematikai tanórák számát az alsóbb osztályokban kevesbiteni lehetne: ellenben a földrajz-természettanórák a két első osztályban szaporítandók. A tankönyvek kérdése általában a közoktatási tanács körébe tartozik s fog tartozni; különben az e téren mutató tartalmi és alaki hiányok megszüntetése csakis a tankönyvek írására hivatott tanárok képzettségének emelkedésétől várható. E szerint a vallásban, modern nyelvek és földrajz-természettanórák számára célbavett óraszaporítás, a szabadkézi rajz elhagyásával és a matematikai s fizikai órák kevesbitésével egyenlítettnek ki; mert a gymnasiumban a klasszikai nyelvészet tantárgyainak óráin változtatni nem lehet. — A reáliskolai tanterv módosítását előkészítő átmeneti tanterv is megbeszéltetett; a végleges tanterv megállapítása a közoktatási tanács meghallgatása után fog bekövetkezni. A bizottság tagjai az érettségi vizsgára nézve is elmondták nézeteiket. Mielőtt azonban az erre vonatkozó szabályzat a közoktatási tanács által elkészítve kiadatnék az egyetem, műegyetem tanári karai és a felekezetek is meghallgatandók.

B E L F Ő L D.

A tolna-baranya-somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye f. évi június-hó 27-én és 28-án Bonyhád városában tartá rendes évi közgyűlését nt. Ritter István, esperes és ngys. Nádosy Kálmán, esp. felügyelő urak elnökléte mellett. — Az ezen gyűlés tárgyai iránti érdeklődést semmi sem bizonyítja jobban, mint azon tény, hogy a máskor is sűrűn látogatott esperességi gyűléseink évek óta nem voltak oly népesek, mint épen ez, s hogy a képviselők tulnyomó többsége buzgón részt vett a tanácskozásokban, annak berekesztéséig.

Az e. m. egyházi főjegyző által buzgó ima, ngys. felügyelő úr lelkes megnyitó beszéde s a f. évi augusztus 8-án Sopronban tartandó ker. gyűlésre küldendő e. m. képviselők megválasztása után előterjesztetett nt. Ritter István esperes úr időszakai jelentése, mely alakja, tartalma és hatásánál fogva köztetszéssel és lelkesedéssel fogadotva, a gyűlés egyik fénypontját képezé, s melynek általános érdekű részét közlöm. (Lásd lapunk élén.)

Ezután feltünteté az esperesi időszakai jelentés az egyházmegye szoros értelemben vett belügyeit, melyeket azonban — miután a nagy közönséget kevésbé érdeklík — itt fel nem sorolok.

Mielőtt a tulajdonképeni tárgyalás megkezdett

volna, kihirdettetett a megüresedett egyh. megyei világi törvényszéki tanácsbírói szék betöltése iránt beérkezett szavazatok eredménye, mely szerint szavazattöbbséggel ngys. Palugyai Gusztáv szegszárdi kir. törvényszéki elnök úr választotott meg, ki e választást elfogadván a hivatalos esküt a jövő gyűlésen fogja letenni.

A közérdekből ügyek közül rövideden különösen a következőket emelem ki: Nagytiszt. esperes úrnak a Luther Márton nagy reformátorunk születése négy-századik évfordulójának az egész magyarhoni ev. egyház hozzájárulásával leendő megünne-peltetésére vonatkozó indítványa közhelyesléssel elfogadotott, esperes úr megbízotván, hogy azt az egyházkerületi gyűléshez terjeszse be. — A kerületi gyámoldai igazgatóság tervjavaslata, mely szerint az egyes gyülekezetekre az egyházkerületi összesített pénztári járulékok 13%-a vettetnék ki gyámoldai évi járulékul, a gyülekezetekkel hozzászólás végett közöltetve lévén, azok nagy többsége által — azon indokolással, hogy már is túlterhelhetve vannak — el nem fogadotott. Az algymnasiumi kis és nagy bizottság, a népiskolai szakbizottság, valamint a pénzügyi bizottság jegyzőkönyvei — melyekből kitünt, hogy egyh. megyénk tanügye folytonosan örvedetesen halad, pénzügyi helyzete pedig mindinkább tisztul — helyesléssel tudomásul vétettek. Az algymnasiumi nagybizottság jegyzőkönyve kapcsán tárgyalattak, az 1883-ik évi XXX-ik t.-cz. végrehajtásához szükséges intézkedések, — s azon kisebbségi véleménynyel szemben, hogy az egyházmegye által azonnal vétessék igénybe az állam segélyezése és támogatása, nagy többséggel végzésé lön, hogy egyházmegyénk az általa nagy áldozatok árán fentartott bonyhádi intézete fölött eddig gyakorolt szabad rendelkezési és kormányzási jogát, a törvény határain belül megszorítani nem engedi, s azt, az új középiskolai törvény által teremtett új helyzetben, s annak követelményei szerint, továbbra is fentartani iparkodik. Egyuttal elhatározotott, miszerint kérvényileg felterjesztés fog intéztetni a főtiszt. egyházkerülethez aziránt, hogy ezen intézet fentartásához, — mely általános kulturái, magyar nemzeti, s különösen protestáns szempontból missiót teljesít — hathatos támogatásával hozzájárulni kegyeskedjék. — A gyámintézeti bizottság jelentése szerint az illető pénztárba befolyt: a) szabad rendelkezésre 78 ft. 95 kr.; b) határozotott célra (Guszt.-Adolf-egylet, Leopoldianum) 17 ft. 21 kr. = 96 ft. 16 kr.

E helyen fölemlítendő még, hogy az e. m. gyámintézetnek 12 éven át fáradságtalan, ügybuzgó és jóakaratu egyházi elnöke, tiszt. Apáthi Károly, bikácsi lelkész úr, e tisztéről — a gyűlés szives marasztalása daczára — határozottan lemondott, mi általános sajnálattal fogadotott. Helye tiszt. Horváth Sándor paksi lelkész úrral, a gyámintézet eddigi buzgó jegyzőjével töltetett be. — A Zsedényi-féle segélyre egyh. megyénk részéről Kring József vámosi segény tanító ajánltotott.

Következett a panaszos ügyek, indítványok s kérvények tárgyalása, és elintézése, minek megtörténte után, a jövő évi közgyűlés helyéül Gyönk jelöltetvén ki; nt. esperes úr — köszönetet mondva az egyh. megye

képviselőinek a tanácskozások folyamán mindvégig tanúsított lankadatlan ügybuzgalmukért — a gyűlést, Isten áldását kérve egyházunk minden élő tagjára szívélyes szavakkal bezárta.

Bauer A.

egyházmegyei főjegyző.

A kishonti esperesség f. é. július-hó 3-án tartá Rima-Brézón évi közgyűlését, Czéner Pál főesperes és Ruthényi Béla esperességi felügyelő urak ikerelnöke mellett.

A közönség reggeli 9 órakor a brézói templomban összegyülekezvén, a „Maradj meg kegyelmeddel“ ének két első versének elzengése és Liszkay János r.-brézói lelkész buzgó imája után az esp. felügyelő által szívélyesen üdvözöltetett s a gyűlés megnyitottnak nyilvánítottatott.

Ezután a főesperes olvasta fel magyar nyelven szépen kidolgozott évi jelentését, minek megtörténtével a gyűlés egyik főtárgyául az életbe léptetendő tiszakerületi rendezeti javaslat feletti tanácskozást jelölé ki, a melynek alapjául a már előbb e célra kinevezett bizottság munkálata szolgált. A javaslat feletti eszmecsere a gyűlés majdnem egész idejét vette igénybe.

A gyűlés érdekesebb tárgyait még az iskolai állapotról szóló dékáni jelentések képezték volna, de a közönség, sajnos, erről nem vehetett tudomást, mert az egyik dékán, mint referens, távollétével tündökölt, a másik a gyűlésen jelen volt ugyan, de eltávozott előbb, mintsem arra került volna a sor, hogy jelentését felolvassa.

Felolvastattak azután a gyámintézeti számadások s segélyérti folyamodványok. Több egyház kisebb segélyben részesült

Felemlítésre, de egyszersmind sajnálatra méltó jelenség, hogy a lelkészek egy része a magyar istentisztelet alatt künn az utcán maradt, csak később vonult a templomba.

V. L.

(J.) A hegyaljai ev. esperesség Debreczenben tartotta ez évi közgyűlését. Első ízben jelent meg az egyház-megye ezen új telepen, mely erős anyaegyháznak ígérkezik, hogy ha t. i. a dér meg nem csipi, minek előjele a hideg szél már keresztül vonult rajta nagyon korán.

Az egyház-megye felvette e társegyházak sorába örömmel, de feltételek mellett. A kerület valószínűleg megerősítendő az egyház-megyének ezen anyasülésre vonatkozó határozatát. A ref. egyház és a város hatósága dicséretes jóakarattal istápolja e népet anyaegyházzá rendezkedés munkájában. Sorsra vetette életreggelét. Ezen bátorságát, azt hisszük, méltó pártfogással jutalmazandják a hazai társegyházak.

A gyűlés rendkívüli szép tárgya volt Lichtenstein József esperességi felügyelőnek újabb székfoglalása, ki is dicsőséggel betöltött 6 éve után, most ismételve egy akarattal nyert hivatásának folytatására elhivatást. Modern felügyelő ő a szó legnemesebb értelmében. Valóságos elnöktársa a munkás főesperesnek, gondozója az egyházak ügyeinek. Nyilvános elismerés neki foglalólul a jövőre!

A gyűlés rendkívüli nagy tárgya volt továbbá az újabb egyház rendezeti javaslat felett megállapítandó vélemény, mely azon békók közt, melyeket az alkotmány szabad fejlesztésének gátul vert volt kiméletlen kézzel a múlt évi közgyűlés kebeléből

kiküldött újabb bizottságnak lelkiismeretére, elég jól sikerült. S hisszük is, hogy ezen esetleg elfogadandott új javaslat, mely a társkerületek rendszereiben foglalt elvi intézkedéseket ignorálva, a múlt századból hozott kiváltságokat, a helyi autonomiák eddigi szokásait a szerves összefüggésnek nagy karára, most már kanonizálni készül: vig életet teremt néhány evre. De nem fog szolgálhatni alapul azon rendezetnél, mely a hazai egyházat szerves egységbe hozni lesz hivatva. És ez, írott rendszeres szervezettel legrégebbi időtől rendelkező s most legutóbb szervezkedő ezen kerületnek fényes érdemül nem lesz betudható.

A tárgyalások lényeges részét képezte az esp. számvevőszéknek jelentése a közpénztárról, az özvegyárva-intézet számadásairól és az esperességben lévő összes egyházak és gymnásiumok tőke- és folyópénztáráiról. Matherny alesperes pénztárnok, 20-ik évi ezen számadásánál is pontosságot és hűséget tanúsított, dicséretet aratott. Az özvegyárva-intézet 10,000 ftra szaporította fel a tőkevagyon; nevezeteseb segélyben részesíti az özvegyeket s külön-külön az árvákat. Az egyházak és gymnásiumok rendesen kezelik pénztárait.

A dékánusok részletes jelentése s a többi folyó ügyek rendes menetben elintéztettek.

A lelkészi konferencia azt határozta, hogy ezután külön tartja tanácskozmányait. Következő értekezletét jövő évi szeptember-hóra, Nyíregyházára tűzte ki.

A soproni alsó ev. egyház-megye f. é. közgyűlését e hó 10-én tartotta Nemes-Kérett, melyen egyház-megyei esperes, nt. Zongor Endre úr, a világi elnök, ngs Rupprecht Lajos úrnak betegség okozta, köz-sajnálattal vett elmaradásáról értesítő sorait felolvastatván, annak helyét a megjelentekből a legidősb gyülekezeti felügyelő tek. Guoth Ignác úr foglalta el ezen gyűlésre. A leköszönt világi jegyző tek. Patthy Sándor úr helyett tek. Berzsenyi Gyula úr megválasztatván és hivatalára az esküt letévén, a gyűlés megalakult s tárgyalásai a gyűlési tárgyalások szokott lefolyásában haladtak. Említésre méltóbb tárgyak voltak: 1. A gyülekezeti nyilatkozatoknak bekívánása: vajjon az egyházkerületi jegyzők a közgyűléseken-e, a küldött képviselők, vagy az egyes gyülekezetek külön szavazatai által választassanak? 2. A gyülekezeteknek véleményes javaslatadásra felszólítása, hogy a megyében létező mely községek és puszták lennének magához a javaslatadó gyülekezethez beoszthatók és beosztandók? 3. Utasítás adatott 6 cs. és kir. fensége Stefánia főherczegasszony közel szülése szerencsés bekövetkezése-ért való könyörgésre. 4. A választott új egyházkerületi felügyelő tek. Káldy Gyula úrnak hivatalába iktatásához az egyház-megye díszképviselőre az összes felügyelők és lelkészek felszólítottak. 5. Képviselők választottak a f. évi aug. 8. és következő napokon Sopronban tartandó kerületi gyűlésre.

(K.) A hegyaljai esperességbe kebelezett Hernád-vécsei egyház 1878-ban árvízvész által romba döntött régi temploma helyére új templomot épített s azt f. é. július első napján a közhasználatnak ünnepélyesen átadá. Fungensek voltak: Matherny

János alesperes és Róczey János lelkész. — Részt vett ezen szentelési ünnepélyen: a község lakossága valláskülönbség nélkül és az egyház nagy köréből összesereglett hívő nép.

Legkisebb, legszegényebb egyház ez széles ezen esperességben és kerületben. Maroknyi népének java Amerikába ment és készül. — Lelkész-tanítója 2—300 ft. évi fizetés mellett népes családjával együtt nyomorog. Ez pedig missiói pont! Missionárius lelkész nek kellene itt missionáriusi fizetés mellett működnie. Baldácsi-alapítvány államsegély mit csinálsz? hogy ha ily helyeken nem segítesz! Szaporodó tőkék mellett ott a magaslaton, pusztulnak a részek, egyházak, lelkészek, tanítók itt lent a nyomor völgyében, e nagy szórványban.

Felindul az emberben a jobb érzelem, felsír az egyházszeretet: látva ezen egyház templomát, iskoláját belülről, a pusztulást lelkészi hajlékban. Hány társa lehet ennek e nagy hazában! Szánakozás, kétség homálya borul egyházunk jobb sorsában hívő lélekre: látván azt a küzdelmet, melyet vív egy lelkész-tanító a nyomorral, benne hite a kétségeskedéssel, lelkészi, tanítói, apai kötelességtudata azon kétségbeejtő állapottal, hogy van egyháza s nem tudja neki megadni az életre valót, — van családja, s nem tudja ruházni, iskoláztatni, és ha keze lelankad, lelke elborul árvák árvája lesz családja, — koldusbot kenyere.

Miként járhatatlan rossz utakon szokták a szolgabírákat és alispánokat, végig kellene ezen 7 vármegyére terjedő nagy esperesség 15 egyháza közül 10 egyházán keresztül évről évről utaztatni a domestikát, gyámintézetet a nagyságos és nagytisztelétű urakat, nagy és gazdag egyházak előjáróit; ugyan reá ösmerének ezen népben véreikre, ezen pusztulásban . . . a szeretett egyházára. Levíták vagy szamaritánusok módjára mennének-e ezen járhatatlan rossz utak mellett sebekben fetregő egyház-koldusok mellett el. — Nem közgazgatás, avagy szervezgetés, avagy helyi érdekek deldelgetése, helyi autonómiára való hivatkozás minduntalan — nem is közszükségletekre sarczvetés, határozat és rendelgetés egyedül, hanem az egyházszeretet ápolása, összpontosítása megmentésre, istápolásra; — ezen anyagi munka ma a szeretet egyházának főbb teendője.

S e szegények némán szenvednek és némán halnak el.

Egy jó lelket rendelt a könyörület Istene ezen küzdő egyházba Kinszky Károly felügyelő személyében, ki már eddig is sokat tett ezen szegény egyház fenmaradásaért; munkás tényező volt úgy a templom építésénél, mint az ünnepély rendezése mellett. Különösen gyűjtő, áldozatkész erő. — Isten éltesse!

Nagyok ne feledkeztek meg egyházunk ezen kicsinyeiről. Gyámintézet vedd állandó pártfogásod alá egyházaink, lelkész-tanítóink ezen legszegényebbjét. — Szegénység nem szégyen. De nyomor és sinlődés, visszasetélt templomról, iskoláról, sápadt arcokról és dúlt vonásokról ez sötét folt, a közegyház szegylene és veszedelme! —

K Ü L F Ö L D.

Ausztria. — Tirol hitegysége tárgyában a tiroli tartománygyűlés többsége, a jul. 10-ki ülésben a vallásos türelmet mélyen sértő nyilatkozatot tett. — Közöljük azt a „Magyar korona“ 190. száma után, melynek e hittényben, természetesen nagy kedve telik. Maga az irat így szól:

Nyilatkozat.

Tirol ország emlékezetet meghaladó idők óta, mint legbecsesebb kincsét bírja a hitegység jogát. Ezen jog, mely mindig a leghatalmasabb ótalomra talált az ország fejedelmének kegyében, kifejezésre jutott az 1866. évi ápril 7-ki országos törvényben.

Ez által evangélikus hitvallású önálló község alakítása, a közös és nyilvános vallásgyakorlat jogával, az illetékes hatóságoknak, csak a tiroli országgyűléssel egyetértésben engedtetik meg.

A régi jog és különösen az 1866. évi ápril 7-diki országos törvény megsértésével Innsbruckban és Meranban önálló protestáns községek alakultak anélkül, hogy az országgyűlés erről meghallgatott volna, sőt az ő legünnepélyesebb, szakadatlan, és az egész országban keltett lehangosabb viszhang által megerősített tiltakozása daczára.

Előbb Innsbruckban egy előbbi katolikus kápolna megvételével kezdetett meg nyilvános evangélikus plébánia-templom állítása.

Ezzel nem elégedvén meg, most már Meranban is munkába vétetett egy külön plébánia-templom felépítése. Az építési engedélyt hozzá a politikai hatóság adta meg és a munkálatok már megkezdettek.

Ez épületre nem volt szükség. Az eddigi imaház legteljesebb módon elégséges vala istenitisztelést tartására. A protestánsok, kik saját temetővel és legujabb időben még saját iskolával is bírnak, Meranban mindig a legteljesebb szabadságot élvezték vallásuk gyakorlásában.

Ezen eljárás országunkban, jogaink legszentebb-jének ezen folytonos becsmérlése egész Tirolban a legmélyebb visszatetszést idézte elő. Az összes történeti intézmények, összes jogállapotok fennállása veszélyeztetettnek tűnik föl, mihelyt önkény lép a törvény helyébe.

A legkegyelmesebb császárunk és urunk I. Ferencz József ő Felsője által 1866. évben helybenhagyott és megerősített történeti joga a hitegységnek mindez óráig nem vesztette el államjogi alapját.

Jogunk ellenesei fölhoztak ugyan néhány sophisticated érvet amolyan állítás mellett, de a conservatív tartományi többség ezen érvek tarthatatlanságát már 1878. évi október 15-diki nyilatkozatában a legcsattanósabb módon kimutatta.

A tiroli országgyűlés, melynek beleegyezésével egyedül lehetne az 1866. évi ápril 7-diki törvényt megszorítani vagy eltörölni, ily határozatot mindez óráig nem hozott.

Azon hitben éltünk, hogy ezen, a tiroliak előtt szentséges jog annyi küzdelem után az ország fejedelmének kegye és az országgyűlés kitartó magatartása által biztosítva van.

Egy miniszter önkényes vélekedésének volt fenntartva jogunkat, mint többé nem létezőt kijelenteni.

A tiroli országgyűlés 1872. évi okt. 15-diki nyilatkozatában utalt arra, hogy az evangélikus község fennállása Innsbruckban és Meranban még az általános állami törvények határozatai értelmében is törvénytelen, amennyiben ezen községek legnagyobb-részt külföldiek javára alakították, kiknek ez által sajátos privilegium adatott és presbyteriumaik is, habár azok köz-hatósá-

gok jellegével bírnak, legnagyobb részben külföldiek-ből állanak.

Egy protestans templom első építését a conservatív országos képviselő nem mellőzheti hallgatással.

Mi védelmezzük osztatlanul katolikus országunk jellegét, mi újból küzdünk jogaink legelőkelőbbjeért. Ennél nem vádoltathatunk türelmetlenséggel. Mi nem kívánjuk protestansok előtt országunkat elzárni, mi nem tiltjuk el őket istentiszteletük tartásától, de ismételten tiltakozunk nem katolikus községeknek törvény szerint megengedhetetlen és a viszonyokhoz képest szükségtelen alakítása ellen, melynek Innsbruckban és Meranban keletkeztek. Különösen pedig tiltakozunk egy protestans plébánia-templomnak, mint ilyenek építése ellen Meranban, és ezen vállalatban legszentebb országos jogunk fájdalmasan érzett megsértését látjuk.

Tirol csak addig erős, amíg egy a hitben! Jézus legszentebb Szívének védelme által, melynek országunk magát szentelte, maradt az meg a császárnak; csak a katolikus hitben egységes Tirol maradhat hű hagyományaihoz: Istenért, császárért, hazáért!

A conservatív országgyűlési többség ennél fogva mindig legszentebb kötelességének fogja tartani, hogy a nép érzületét ezen legfontosabb kérdésben kifejezésre juttassa, és mi mindenkor és mindenha föl fogjuk emelni szavunkat legszentebb javunkért; a hitegységért!

Innsbruck, 1883. jul. 3.

VEGYESEK.

— **Hazai ág. hitv. ev. közép- és szakiskoláink Tekintetes Igazgatóit tisztelettel kérem, sziveskedjenek az 1882/83. tanévről kiadott értesítőiket szerkesztőségünkhez beküldeni, hogy tanintézeink állását összehasonlítólággal ismertethessük.** — Önismeret a haladás első feltétele!

— **Luther születésének négyszázas évfordulója** alkalmából tervezett, s evangélikus magyar népünk épülésére szánt életrajza nyomtatási s kiadási költségeinek fedezésére adakoztak:

Czinkotszky Márton	1 frt — kr.
N. N.	1 „ — „
Eddigi gyűjtésünk	110 „ 45 „

Összeg: 112 frt 45 kr.

Bármi csekély összeget szívesen fogadunk, s e helyütt nyugtázzuk.

— **Liptó-Szentmiklós júl. 17.** — A helybeli ág. hitv. ev. egyházat folyó hó 13-án nagy csapás érte. — Épen készült, hogy július 15-kén az egyház fennállásának száz éves fordulóját egybekötve a torony alapkövének letételével ünnepelje, midőn pénteken délelőtt Verbicza mezővárosban, a tulajdonképi anyaegyházban rettenetes tűz ütött ki, mely az egész várost elhamvasztotta. — Másfélezer evang. lélek hajlék nélkül van, nagyobb részének kenyere és ruhája is odaveszett, s e szegény kegyesek még minden vallásos könyveik elvesztését is siratják. — Dél tájban a szomszéd Verbicz-Husták mezőváros a kebelében létezett evang. templommal, lelkészi lakkal, iskolákkal és harangokkal is a lángok martalékává lett. — Az e községben élő vagyonosabb hitsorsosaink, az egyház anyagi oszlopai vagyonuk romjain keseregnek. — Az elpusztult egyház felépítése csak óriási küzdelmekkel remélhető annál is inkább, mert végre még Szentmiklós városnak $\frac{2}{3}$ -a is elhamvasztott, mely csapás annál súlyosabb, mert 5 év előtt e város egy nagy tűzvész áldozatává esett volt. — Emberélet is megsemmisült; eddig nyolcz halottat találtak a romok között. — Az itteni összes lakosság $\frac{4}{5}$ -e, tehát 4000 lélek, többnyire evangélikusok

($\frac{5}{8}$) hajlék nélkül maradt, a legnagyobb inséggel küzd. A kegyelem Ura könyörüljön rajtunk, s legyen segedelmünk Sionunk romjain! — *Baltik Frigyes*, ev. lelkész. **Nyilvánosan nyugtatványozandó adományok közvetítésére szívesen ajánlkozik a szerkesztőség.**

— **Főtiszt. Dr. Geduly Lajos** superintendens úr július 12-én a karlsbadi fürdőből üdülten visszaérkezett. Adja Isten, tartós legyen egészsége!

— **Az eperjesi ág. hitv. ev. kerületi kollégium** f. évi szeptember-hó 15-én készül megülni tanári nesztora Dr. Vandrak András 50 évi hivataloskodásának örömmünnepét. — Evang. tanügyünk félszáz éves fejlődésének legkiválóbb mozzanatai fűződnek az ünnepelt nevéhez. A nemesen megfutott életpályához méltó ünnepély bizonyára ezer meg ezer tanítvány szívében fogja megrezdíteni a hála és istendicsőítés hurját. Ezen optimateszeink egyikét sajátjául bíró főiskola ünnepe, hazai evang. egyházunk ünnepévé fog emelkedni méltó jutalmául a kiváló érdemek.

— Szökedencsi **Vessey Sándor**, somogy megyei nagybirtokos, azon intézet iránti hálájának kifejezést akarván adni, melyben ő és két fia képeztetett; emlékére annak, hogy kisebb fia is jó sikerrel tette le az érettségi vizsgát, **1000 frtot** küldött be a soproni lycz. tanári nyugdíjalap növelésére. Az adományt becsessé s igazán nagyértékűvé teszi azon körülmény, hogy akkor folyt be az apa részéről, midőn fiai már végkép elhagyták volt az intézetet.

— **Az országos középiskolai tanáregyesületnek** Kolozsvárott megtartott évi közgyűlése után a reformált egyház tiszántúli kerületének tanári egyesülete július-hó 12-én s köv. napokon tartotta közgyűlését Debreczenben. Az ág. hitv. ev. egyház középiskoláinak tanárai pihennek!

— **Kubányi János** glozsáni néptanító f. év jún. 8-án meghalt; özvegyet és 6 kiskorú árvát hagyott hátra teljes vagyontalanságban. A megüresedett tanítói székre csekély jövedelme miatt csak a szomszéd fiatal tanítók konkurálnak.

— **Kisorsolási jegyzék** a szegedi evang. egyház által kibocsájtott jótékonycélú sorsjegyek f. június-hó 29-én megtartott húzásának eredményéről: 1. nyerő 2766. szám, 2. nyerő 9539. szám, 3. ny. 5925. sz., 4. ny. 1675. sz., 5. ny. 7460. sz., 6. ny. 5889. sz., 7. ny. 11579. sz., 8. ny. 11070. sz., 9. ny. 3335. sz., 10. ny. 3343. sz., 11. ny. 3972. sz., 12. ny. 10643. sz., 13. ny. 10353. sz., 14. ny. 3135. sz., 15. ny. 9010. sz., 16. ny. 5055. sz., 17. ny. 7851. sz., 18. ny. 11119. sz., 19. ny. 2139. sz., 20. ny. 10470. sz., 21. ny. 38. sz., 22. ny. 9475. sz., 23. ny. 10279. sz., 24. ny. 11434. sz., 25. ny. 4033. sz., 26. ny. 6095. sz., 27. ny. 11958. sz., 28. ny. 10160. sz., 29. ny. 10095. sz., 30. ny. 4718. sz. Azon nyeremények, melyek a nyertes fél által bármely okból a húzás napjától számítandó három hónap alatt át nem vétetnek, a megnevezett jótékony cél javára fognak értékesítettetni. — Szeged, 1883. évi június-hó 30-án. — **Thomay József**, lelkész; **Horváth Lajos**, felügyelő; **Scultéty Sándor**, gondnok.

Pályázat.

Sajbán (zólyom megye) ág. hitv. ev. segéd tanítói állomásra pályázat nyitattik. — **Fizetése**: iskolai évre, hónaponként 10 frt. s ágyneműn kívül teljes ellátás.

Kivántatik: Képezdevégzettség és tót meg magyar nyelv ismerete.

Kik ezen segéd tanítói állomást elnyerni óhajtják, augusztus 15-ig alulírottához forduljanak.

Libetbányán, 1883. jul. 14-én.

Pepich Miklós,
ev. lelkész.